

Еврейлере хат

Гириш

Еврейлере хат гитдигисайы мөвжейән гаршылыклар зерарлы имандан дәнме ховпуна учран месихилер үчин языландыр. Автор Худайың хақыкы ве иң соңкы аянлыгының догрудан-да Иса Месихдигини ныгтап, олары иманда берк дурмага чагыряр. Ол үч хақыкаты айратын белләп гечйәр: (1) Иса Месих Худайың эбеди Оглыдыр. Ол өз чекен жебир-жепалары аркалы Атасына бүтинлей табын болмагы өвренди. Худайың Оглы хөкмүнде Иса Месих Көне Әхтиң пыгамберлеринден, перишделерден, хатда Муса пыгамберден-де бейикдир. (2) Иса Месих Худай тарапындан Бақы Руханы дийип ыглан эдилеп, Көне Әхтиң руханыларындан хем бейикдир. (3) Иман эдйән адам Иса Месих

аркалы гүнәден, горкулардан ве өлүмден халас эдилйәр. Яхудыларың дининде Худайың газабындан халас болмак үчин йөрите дәп-дессурлар бержай эдилеп, көп мал гурбанлык берилйәрди. Буларың бары бүтинлей ногансыз Баш Руханы Иса Месих аркалы халас эдилмеклигиң көлегесиди. Ысрайылың тарыхындакы танымал адамларың иманларыны мысал гетирмек аркалы (11-нжи бап) автор өз оқыжыларыны иманда садык галмага чагыряр. 12-нжи бапда болса оларә гөзлерини Иса Месихе дикип, жебир-жепалара ве ызарланмалара гарамаздан, иманларыны соңуна ченли сакламагы үндейәр. Еврейлере хат өвүтүндев ве дуйдурыш сөзлери билен тамамляяр.

Мазмуны

Месих Худайың жемлейжи аянлыгыдыр.....	1:1-3
Иса Месих перишделерден үстүндир	1:4-2:18
Иса Месих Муса ве Ешува пыгамберлерден бейикдир.....	3:1-4:13
Иса Месих бейик Баш Руханыдыр.....	4:14-7:28
Иса Месихиң әхти иң бейик әхтидир	8:1-9:22
Иса Месих иң соңкы гурбанлыкдыр.....	9:23-10:39
Иманың әхмиети	11:1-12:29
Худайы хошнуг эдйән ишлер.....	13:1-19
Жемлейжи дога-дилеглер	13:20-21
Жемлеме.....	13:22-25

1-нжи бап

Огул перишделерден үстүндир

¹Худай гадым дөвүрдө ата-бабаларымыза пыгамберлер аркалы көп гезек ве дүрли ёллар билен гепледи.

²Бу ахыркы гүнлерде болса Ол бие Өз Оглуның ^а үсти билен гепледи. Оглы аркалы Худай әлем-жаханы ярадып, Оны әхли задың мирасчысы эдип белледи. ³Огул Худайың шөхратының ялкымыдыр, Онуң барлыгының кешбидир. Ол бүтин әлем-жаханы гудратлы сөзи билен саклап, бизи гүнәлерден пәкләнден соң, гөкде бейик Худайың сагында отурды.

⁴Шейлеликте, Оглуның перишделерден үстүн болшы ялы, Оңа берлен ат хем перишделериңкиден үстүн болды.

⁵Әйсем Худай перишделериң хайсы бирине: «Сен Мениң Оглумсың, бу гүн Мен Саңа Ата болдум» я-да «Мен Оңа Ата, Ол болса Маңа Огул болар» дийипдир? ⁶Худай еке-тәк Оглуны дүйнә иберенде: «Гой, Худайың әхли перишделери Оңа сежде этсинлер!» дийди. ⁷Худай перишделер хакда: «Мен перишделерими ел эдйәрин, хызматкәрлерими от-алав эдйәрин» диййәр. ⁸Эмма Огла шейле диййәр:

«Әй, Худай, Сениң шалыгың довам эдер бакы эбеди,

Сениң шалык хасаң – адалатлылык хасасы.

⁹Сен догрулыгы сөйүп, йигренйәрсиң пислиги. Шонуң үчин Мен Худай, Сениң Худайың, Сени ёлдашларың ичинден сечип-сайладым, башыңа шатлык ягыны гуйдум ^б».

¹⁰Огла ене-де шейле диййәр: «Я Реб, Сен гадымыетде ерин бинядын тутдуң, гөклер хем Сениң эллириңиң ишидир.

¹¹Олар йитип гидер, Сен болса довам эдерсиң, олар көне эгинбаш кимин даргап гидерлер.

¹²Сен олары көйнек кимин дүйрләрсиң; олар тозуп гидйән эгинбаш кимин чалшырылар. Эмма Сен хич хачан үйтгемерсиң, соңы ёкдур Сениң йылларың».

¹³Худай хайсы перишдә: «Душманларыңы аяк астына саялнчам, Мениң сагымда отур» дийипдир?

¹⁴Шейлеликте, әхли перишделер диңе халас болжақлара хызмат этмек үчин иберилйәр.

^а **1:2 Өз Оглы** – Көне Әхтде патышалар «Худайың оглы» дийип атландырылыпды. Тәзе Әхтде болса бу ат Худай тарапындан сайланып-сечилен диймеги аңладяр. Сөзлүкде «Худайың Оглы» сөзүне серет.

^б **1:9 Яг гуйдум** – кимдир бириниң башына яг гуяп, патышалыга я-да руханылыга беллеме дессуры. Сөзлүге серет.

1:5 Зеб 2:7; 2Шам 7:14. **1:6** Кан 32:43. **1:7** Зеб 103:4. **1:8-9** Зеб 44:6-7.

1:10-12 Зеб 101:25-27. **1:13** Зеб 109:1.

2-нжи бап

Бинарх болмаң

¹Шонуң үчин имандан дәнмез ялы, эшиденлеримизе хас көп үнс бермелидирис. ²Худайың перишделер аркалы айдан хабары берк болуп, гүнә эденлер я-да битабын боланлар өз адалатлы алмытыны алярдылар. ³Инди биз шундан соң халас болмагың бу ажайып ёлуны инкәр этсек, онда хей-де жезадан халас болуп билерисми? Халас болмагың бу ёлуны овал-башда Реб ыглан этди ве муны Иса Месихиң хут Өзүнден эшиденлер тассыкладылар. ⁴Худайың Өзи хем алапатлар, мугжызалар, хер дүрли гудратлар гөркезлек билен бу хабары тассыклады ве Өз ислегине гөрә Мукаддес Рухуң пешгешлерини пайлады.

Иса ынсан болуп гелди

⁵Бизиң гүррүңини эдйән гелжекки дүйәмизи Худай перишделере табын этмеді. ⁶Терсине, Мукаддес Язгыларың бир еринде шейле шаятлык эдилйәр:

«Адам нәме Сен оны ятларың ялы?»

Ынсан оглы нәме аладасыны эдериң ялы?»

⁷Оны перишделерден бираз вагтлык пес тутдуң.

Оңа шөхрат билен хормат жыгасыны гейдирдиң^а,

⁸әхли зады аягының астында гойдуң».

Худай әхли зады онуң аягының астында гойды, оңа табын дәл зат гоймады. Йөне әхли задың оңа табындыгы хәзирки вагтда бизе айдың гөрүнмейәр. ⁹Эмма биз шөхрат ве хормат тәжиниң Иса гейдириленигини гөрйәрис, себәби Ол бизиң үчин өлүмә дөз гелди. Хава, Ол перишделерден бираз вагтлык пес тутулып, Худайың мерхемети билен әхли ынсанлар үчин жебир чекип өлди.

¹⁰Исаны жебирли өлүми аркалы кәмил этмеклик хемме зады Өзи үчин ве Өзи аркалы ярадан Худая ярашды. Себәби Худай Онуң өлүми аркалы энчеме огуллары шөхрата беследи. ¹¹Ынсанлары мукаддес эдйән Иса ве Ол аркалы мукаддес эдиленлер инди бир машгала дегишлидир. Шонуң үчин хем Иса олар доган диймекден утанмаяр. ¹²Ол Худая шейле диййәр:

«Сениң адыңы доганларыма ыглан эдерин,

жемагатың ортасында Сана шөхрат айдарын».

¹³Ол ене-де шейле диййәр:

«Мен Оңа умыт багларын».

Соңра ене шейле диййәр:

«Ине, Мен ве Худайың Маңа берен чагалары».

¹⁴Бу чагалар ынсан боландыклары үчин, Иса хем олар ялы ынсан болды. Өлүмә дучар эдйән иблиси Ол Өз өлүми аркалы ёк этди ве ¹⁵өмүрбойы өлүм горкусының гулчулыгындакы ынсанларың хеммесини азат этди. ¹⁶Иса перишделере дәл-де, эйсем Ыбрайымың несиллерине ярдам

^а 2:7 Кәбир голязмаларда Өз әллериңиң ишлериңиң үстүнден Оны Хөкүмдар гойдуң диен жүмле хем бар.

эдйэр. ¹⁷Шонун үчин Ол хер жэхт-ден биз доганларына меңземели болды. Шейдип, Ол халкың гүнэлери-ни пәклейэндир ве Худайың хызматында рехимдар хем садык Баш Руханыдыр. ¹⁸Исаның Өзи сынага салнып, гөрги барыны гөрендиги үчин, сынага дүшенлере көмек этмеги башаряндыр.

3-нжи бап

Иса Мусадан бейикдир

¹Шонун үчин хем, эй, мениң биле биле Худай тарапындан чагырылан мукаддес доганлар, әхли ойпикириңиз Исада болсун! Ол Худайың Ресулы ве бизиң ыкпар эдйән Баш Руханымыздыр. ²Мусаның Худайың өйүнде садык хызматкәр болшы ялы, Иса хем Өзүни руханылыга беллән Худая садык болды. ³Өй гуран адамың өе гаранда хас хорматлы болшы ялы, Иса-да Муса гаранда хас бейик шөхрата мынасып болды. ⁴Хер бир өй кимдир бири тарапындан бина эдилйэндир, эмма әхли задың бинагәри Худайдыр. ⁵Муса гелжекде аян эдилжек сөзлере шаятлык этмек үчин, хызматкәр кимин Худайың өйүне садык болды. ⁶Эмма Месих Худайың өйүне Огул хөкмүнде садыкдыр. Эгер гайратымызы ве магтанян умыдымызы сакламагы ^a башарсак, биз Худайың өйүдирис.

Имандан дәнмәң

⁷Шонун үчин Мукаддес Рухуң айдышы ялы:

«Бу гүн сиз Мениң сесими эшитсеңиз,

⁸ Маңа баш галдыран аталарыңыз дей йүрегиңизи гататмаң.

Оларың Мени чөлде сынайшы ялы доңйүрек болмаң.

⁹⁻¹⁰ Кырк йыллап эден ишлерими гөрселер-де,

ол ерде аталарыңыз Мени сынап гөрдүлер.

Шонун үчин Мен бу несле газaplанып дийдим:

„Оларың йүреги хемише Менден узакдыр,

Мениң ёлларымдан йөрөйән дәлдирлер“.

¹¹ Шоңа гөрә, олар дынчлык меканыма гирмезлер дийип,

Өз газабымда Мен касам этдим».

¹² Эзиз доганлар, хабардар болуң! Сизиң хич бириңизде яман ниетли, имансыз йүрек болмасын, булар сизи дири Худайдан дашлашдырмасын.

¹³ Терсине, хер гүни «Бу гүн» дийип хасаплап, бири-бириңизи рухландырың. Шейдип, сизиң хич бириңиз гүнәниң торуна дүшүп, доңйүрек болмаң. ¹⁴ Биз овал-башдакы ынамымызы соңуна ченли берк сакласак, Месих билең шәрикдеш болярыс. ¹⁵ Озал айдылышы ялы:

«Бу гүн сиз Мениң сесими эшитсеңиз,

Маңа баш галдыран аталарыңыз дей

йүрегиңизи гататмаң».

^a **3:6 Сакламагы** – кәбир голязмаларда ахырына ченли сакламагы.

¹⁶Онуң сесини эшидибем питне турзанлар кимлерди? Эйсем булар Мусаның Мүсүрден чыкаранлары дәлмиди? ¹⁷Худай кырк йыллап киме газапланды? Гүнә эденлере дәлми нәме? Оларың жесетлери чөлде серилди. ¹⁸Худай: «Олар дынчлык меканыма гирмезлер» дийип, кимлер хакда касам этди? Өзүне табын болмаян адамлар хакда дәлми нәме? ¹⁹Шейлеликте, биз оларың ынанмандыклары зерарлы вада берлен ере гирип билмәндиклерини гөрйәрис.

4-нжи бап

Худайың дынчлык меканы

¹Худайың дынчлык меканына гирмек хакындакы вадасы хенизем гүйжүни сакляндыр. Шонуң үчин-де, хүшгәр болуң, араңыздан хич ким дынчлык меканына гирмекден махрум болмасын. ²Эдил ысрайыл халкына вагыз эдилиши ялы, Хош Хабар бизе-де вагыз эдилди. Оларың эшиден хабарының олара хич бир пейдасы болмады, себәби олар муны иман билен кабул этмедилер. ³Биз болса иман эдендигимиз үчин, дынчлык меканына гирерис. Иман этмедиклер хакда болса Худай шейле дийди:

«Шоңа гөрә, олар дынчлык меканыма гирмезлер дийип,

Өз газабымда Мен касам этдим».

Ол бу ериң хатда дүниә ярадылалы бәри тайын эдилендигини айтды. ⁴Биз онуң тайындыгыны билйәрис, себәби Сабат гүни хакда Мукаддес Язгыларың бир еринде: «Худай единжи гүн әхли ишини тамамлап дынч

алды» дийип языландыр. ⁵Эмма ене ёкарда айдыланлар гайталаняр: «Олар дынчлык меканыма асла гирмезлер».

⁶Шонда-да кәбир адамлар үчин ол ере гирмәге хенизем мүмкинчилик бардыр, бу мекан хакда илкинжи эшиденлер Худая боюн эгмәндиклери себәпли, оңа гирмекден махрум болдулар ⁷Көп йыллардан соңра Худай «Бу гүн» диен ене бир гүни белләп, бу хакда Давут аркалы озал айдылышы ялы гепледи: «Бу гүн Онуң сесини эшитсеңиз, йүрегиңизи гататман». ⁸Эгер Ешува олары дынчлык меканына етирен болсады, онда Худай мундан соң башга гүн барада сөз ачмазды. ⁹Шунлукда, Худайың халкына Сабат гүни ялы йөрите бир дынчлык гарашяр. ¹⁰Худай Өз ишлеринден дынып, нәхили дынч алан болса, Онуң дынчлык меканына гирен адам хем өз ишлеринден дынып, шейле дынч аляндыр. ¹¹Шонуң үчин, гелиң, шол дынчлык меканына гирмек үчин жан эделиң. Хич ким ысрайыл халкы ялы Худая битабынлык эдип, дынчлыкдан махрум болмасын.

¹²Худайың сөзи жанлы хем тәсирлидир, хер бир ики йүзли гылычдан кесгирдир. Ол жан билен рухы, богунарлар билен йилиги икә бөлйәндир. Калбындакы әхли пикирлери ве ниетлери аян эдйәндир. ¹³Худайдан гизлин ярадылан хич зат ёкдур, Онуң назарында әхли зат ачык ве месе-мәлимдир. Биз Оңа хасабат бермелидирис.

Иса – Баш Руханымыз

¹⁴Шейлеликте, ыкrap эден иманымызы берк саклалың! Чүнки бизиң

гөгө чыкып, Худайың хузурына баран бейик Баш Руханымыз бар. Ол Худайың Оглы^а Исадыр. ¹⁵Баш Руханымыз асла гүнэ этмедик хем болса, эдил биз ялы эхли тарапдан сынаглара салныпды. Шонуң үчин хем Ол бизиң эжизликлеримизе дүшүнйэр. ¹⁶Гелиң, мерхеметли Худайың тагтына батыргайлык билен голайлашалың. Шонда Ол мерхемет эдип, зерур вагта bize ярдам берер.

5-нжи бап

¹Хер бир баш руханы ынсанлар арасындан сайланяр. Ол Худайың хузурында халка векилчилик этмек үчин белленилип, гүнэлер үчин Худая садалар ве гурбанлыклар хөдүрлейэр. ²Баш руханы наданлара, ёлдан азашанлара юмшак дарашмагы башаряр, себэби өзүнде хем ынсан кемчиликлери бар. ³Шу себэпден ол халкыңда, өзүниң-де гүнэлери үчин гурбанлык бермөгө борчлудыр. ⁴Хич ким баш руханы болмак хорматыны өзи газанып билмез, ол Харун ялы, Худай тарапындан чагырыляр. ⁵Шонуң үчин Месих хем Баш Руханы болмак үчин Өзүни Өзи шөхратландырмады. Терсине, Оны: «Сен Мениң Оглумсың, бу гүн Мен Саңа Ата болдум» дийип айдан Худай шөхратландырды. ⁶Башга бир ерде болса: «Сен Мәликсадык дережесиндәки мүдимилик руханысың» дийип айдыр. ⁷Месих бу дүнйәде яшан вагтында гөзяш дөкүп, Өзүни өлүмден халас этмеги башарян Худая дога-дилеглер хем

ялбарышлар билен перят этди. Ол Худайдан хедер эдендиги үчин, Онуң хайышы хасыл болды. ⁸Ол Огул хем болса, гөрги гөрүп, табын болмаклыгы өврениди. ⁹Шейлеликде, Худай аркалы Иса Месих кәмил болуп, Ол Өзүне табын болянларың хеммесини эбедилик халас этмеги башаряр. ¹⁰Шейле хем, Худай Оны Мәликсадык дережесиндәки Баш Руханы дийип ыглан этди.

Иманда беркәлиң

¹¹Бу барада айтжак гүррүңимиз көп, эмма эшитмәге ислегиниң ёкдугы себәпли, муны сизе дүшүндирмек кын. ¹²Хакыкатдан-да, сиз шу вагта ченли өзүңиз башгалара өвретмелидиңиз ахыры! Гайтам, сиз башгалара дәл-де, башгалар сизе Худайың таглыматының илкинжи эсасларыны өвретмеклерине мәтәч. Сизе гаты иймит дәл-де, хенизем сүйт герек! ¹³Сүйт билен иймитленйән агзындан сүйт ысы гитмедикдир. Ол ягшы-яманы хениз сайгарян дәлдир. ¹⁴Гаты иймит болса, кемала геленлер үчиндир. Олар өз гүнделик тежрибесинден өвренип, ягшы билен яманы сайгарып билйәндирлер.

6-нжы бап

¹Шонуң үчин, гелиң, Иса Месих барадакы башлангыч таглымда сакланман өңе херекет эдип, иманда беркәлиң, ыза гайтмалың. Өлүме элтйән ишлере тоба этмек, Худая иман этмек, ²сува чүмдүрилип пәкленмек, эл

^а 4:14 Худайың Оглы – Көне Әхтде бу ат патышалар үчин уланылярды. Тәзе Әхтде болса бу ат Худай тарапындан сайланып-сечилен диймеги аңладяр. Сөзлүге серет.

гоюп дилег этмек барада, шейле-де өлүлериң дирелиши ве эбеди хөкүм барада гайта-гайта эсасы таглым алмагымызың гереги ёк. ³Худай ёл берсе, бизиң ишимиз илерлэр.

⁴⁻⁶Ким өң бир гезек Худайдан нурланып, гөгүң пешгешини аландан соңам, шейле хем Мукаддес Руха шэрик болуп, Худайың Хош Хабарының ягышылыгыны дадып, гелжекки дөврүң гудратыны гөрөндөн соңам, Худайдан йүз өврүп, ёлдан чыкса, оны тэзеден тоба гетирмек асла мүмкин дёл. Себэби ол адам Худайың Оглуны гайтадан хача чүйлэп, иле рысва эдйэндир.

⁷Ызыгидер яган ягышдан ганып, дайхана бол хасыл гетирйән топрага Худай берекет берйэндир. ⁸Эмма акбашдыр яндак битйән ер дерексиздир, ол нэлетленендир ве ховп астындадыр. Ахырсоңы оны ода якарлар.

⁹Эзиз достлар, биз шейле дийсек хем, сизиң бейле дэлдигиңизи билйэрис. Сизиң догры ёлдан йөрөп, халас болжакдыгыңыза ынанярыс. ¹⁰Худай адалатлыдыр. Ол сизиң битирен ишиңизи, Онуң халкына эден ве эдйән хызматыңыз билен Өзүне болан мәхир-мухаббетиңизи унутмаз. ¹¹Биз сизиң хер бириңизиң умыдыңызың амала ашмагының иң соңкы пурсадына ченли хызматда гайратлылык гөркезмегиңизи дилейэрис. ¹²Ялталыга йүз урмаң, гайтам, иман хем сабыр-такат аркалы Худайың вадаларына говшанларың гөрелдесине эериң.

Худайың вадасы ыгтыбарлыдыр

¹³Худай Ыбрайыма вада беренде, Өзүндөн бейик хич кимиң ёкдугы үчин, Өз адындан касам этди. ¹⁴Ол:

«Мен, хақыкатданам, сени ялкап, сениң неслиңи сан-сажаксыз көпелдерин» дийип ант ичди. ¹⁵Шейлеликде, Ыбрайым сабыр-такат билен гарашып, берлен вада этди.

¹⁶Адамлар өзүндөн бейик бириниң адындан касам эдйэрлер. Касам айдылан зады тассыклап, әхли жеделлери чөзйэр. ¹⁷Худай хем вадасыны кабул эдйәнлере Өз максадының үйтгевсиздигини субут этмек иследи. Шонуң үчин Ол муны касам билен тассыклады. ¹⁸Шейлеликде, Худай бизе ики зат: хем вада берди, хем касам этди. Мунуң икиси хем үйтгевсиздир, себэби Худай хич вагт ялан сөзлемейэр. Шонуң үчин хем, биз Худайда пена тапып, өзүмизе берлен умыда берк япышып рухланярыс. ¹⁹Бу умыт жанымызы берк хем ховпсуз сакляандыр, ол гөклердәки чадырың тутусының аңырысына гечйэндир. ²⁰Иса бизе ёл ачмак үчин, ол ере илкинжи болуп гирип, Мәликсадык дережесиндәки мүдимилик Баш Руханымыз болды.

7-нжи бап

Мәликсадык руханы

¹Мәликсадык Салим патышасыды ве Бейик Худайың руханысыды. Ыбрайым дөрт патышаны еңип, ызына доланып гелйэркә, Мәликсадык оны гаршы алып, оңа пата берди. ²Ыбрайым хем Мәликсадыга әхли алан олжасының ондан бирини берди.

Мәликсадыгың ады «адалат патышасы» диймеги аңладяр. Мундан башга-да, ол «парахатлык патышасыдыр», себэби «Салим» бу «парахатлык» диймеги аңладяр. ³Онуң

эне-атасының кимдиги белли дәл, не-сил дарагты-да ёк. Өмрүниң не башы, не-де ахыры бар. Ол Худайың Оглы ялы хемишелик руханы болуп галар. ⁴Середин, Мәликсадык нәхили бейик экен, хатда атамыз Ыбрайым хем олжасының ондан бирини оңа берипдир! ⁵Бүтин халк, хатда Ыбрайымың неслинден боланлар-да Мукаддес Кануна гөрә өз газанчларының ондан бирини дине леви тиресинден болан руханы доганлара бермелидилер. ⁶Эмма Мәликсадык леви неслинден болмаса-да, Худайың вадаларыны алан Ыбрайымдан ондан бир садаканы алып, оңа пата берди. ⁷Кичиниң өзүнден бейик адамдан пата аляндыгы шүбхесиздир. ⁸Халкдан ондан бир йыгнан руханылар арадан чыкдылар, эмма Ыбрайымдан ондан бир алан Мәликсадык хенизем яшаяр. ⁹Хатда шейле дийип билйәрис, халкдан ондан бир йыгнан Левиниң өзи хем Мәликсадыга Ыбрайым аркалы бу садаканы берипдир. ¹⁰Себәби Мәликсадык Ыбрайымы гаршылан махалы Леви энтек ата-бабасының билиндеди.

Тәзе руханылык дүзгүни

¹¹Шейлеликте, эгер кәмиллиге леви руханылыгы аркалы етильән болса, онда башга бир руханының гелмеги нәмә герекди? Мукаддес Кануна гөрә, леви тиреси руханылык этмелиди, эмма бу руханылык аркалы хич ким кәмил болуп билмейәрди. Шонуң үчин хем Харун ялы дәл-де, Мәликсадык ялы руханының гелмеги герекди. ¹²Руханылык үйтгесе, Канун хем үйтгемелидир. ¹³Бизиң гүррүниңи эдйән кишимиз леви тиресинден

дәл. Онуң тиресинден хич ким гурбанлык сыпасында хызмат этмәндир.

¹⁴Реббимиз Исаның яхуда тиресиндендиги хеммелере мәлимдир ве Муса бу тиреден руханыларың боландыгы барада хич бир сөз айтмандыр.

Исаның руханылыгы соңсуздыр

¹⁵Инди Мәликсадык ялы башга бир руханының гелмеги бу айданларымызың әхлисини өңкүден хем хас айдың гөркезйәр. ¹⁶Онуң руханылыгы бу паны дүнйәниң талабына, ягны несилден-несле гечйән када-кануна дәл-де, эйсем Мәликсадык руханылыгы ялы соңсуз яшайыш гудратына эсасланандыр. ¹⁷Чүнки мезмурчы Ол хакда шейле язды: «Сен Мәликсадык держесиндәки мүдимилик руханысың».

¹⁸Хава, өңки када-канунлар говшакдыгы хем пайдасыздыгы зерарлы ятырылды. ¹⁹Чүнки канун хич бир зады кәмиллешдирмедди. Инди мунуң дергине бизи Худая якынлашдырян хас оңат бир умыт берилди. ²⁰Шейле хем Месихиң Баш Руханы болжакдыгына Худай ант ичди, эмма бейлеки руханылар барада ант ичмедди. ²¹Худайың Оңа: «Реб ант ичди, Ол ондан дәнмез. Сен мүдимилик руханысың» диен анты аркалы руханы болды. ²²Бу ант аркалы Иса хас оңат әhtiң кепили болды. ²³Шейле хем өлүм руханыларың ишини тогтатяндыгы үчин, оларың саны көпди. ²⁴Эмма Исаның бакы яшаяндыгы үчин, Онуң руханылыгы соңсуздыр. ²⁵Шейлеликте, Иса Өзи аркалы Худая гелиәнлери эбеделик халас этмеги башаряндыр. Чүнки Иса Месих олар үчин хемише Худая төвелла эдйәр.

²⁶Бизе хут шунуң ялы – мукаддес, языксыз ве пәк Баш Руханы герекди. Ол гүнәлилерден айрылып, гөклерден хем ёкары гөтерилендир. ²⁷Өңки руханылар хер гүн илки өз гүнәлери, соңра халкың гүнәлери үчин гурбанлык хөдүрлемелидилер. Эмма Иса оларыңкы ялы этмегиң гереги ёк, себәби Ол әхли зат үчин Өзүни бир гезекде гурбан эдип, бу иши битирди. ²⁸Мукаддес Кануна гөрә баш руханылыга йөнекей ынсанлар беллениләрди, эмма Канундан соңра Худай ант ичип, муңа Оглуны белледи. Ол кәмил эдилен мүдимилик Баш Руханыдыр.

8-нжи бап

Иса – тәзе әхтиң Бинятчысы

¹Айдянларымызың дүйп манысы шундадыр: гөкде бейик Худайың сагында отуран Баш Руханымыз бардыр. ²Ол Мукаддес чадырда, ынсаның дәл-де, хут Реббиз гуран хақыкы чадырында хызмат эдйәр. ³Хер бир баш руханы садакалар хем гурбанлыклар хөдүрлемек үчин беллениләр. Шу себәпден бизиң Баш Руханымызың хем гурбанлык хөдүрлемеги герекди. ⁴Эгер Ол гөкде дәл-де, ерде болсады, аслында руханы хем болмазды. Себәби Мукаддес Канун боюнча садакалары хөдүрлейән руханылар эйям барды. ⁵Олар ердәки Мукаддес чадырда хызмат эдйәрлер. Бу чадыр бары-ёгы гөкдәки хақыкы Чадырың гөрнүши ве көлегесидир. Шонуң үчин хем Худай Мукаддес чадыры нәхили ясамалыдыгы барада Муса шейле гөркезме берипди: «Әхли

зады дагда өзүңе гөркезилен нусганың эсасында ясарсың». ⁶Эмма Иса берлен руханылык хызматы бейлеки руханыларыңкыдан бейикдир. Шейле хем Ол тәзе әхтиң Бинятчысыдыр, тәзе әхт өңки әхтден үстүндир ве ыгтыбарлы вадалара эсасланандыр. ⁷Эгер өңки әхт кемчиликсиз болан болсады, онда бу тәзе әхт герек болмазды. ⁸Эмма Худайың Өзи ол әхтден кемчилик тапып, халкына шейле дийди: «Ысрайыл ве яхуда халкы билен Мениң тәзе әхт баглашжак гүнлерим хөкман гелер. Муны Реб айдяндыр. ⁹Бу әхт Мениң оларың ата-бабаларының эллеринден тутуп, Мүсүрден чыкаран гүнүм багашан әхтим ялы дәлдир. Олар Мениң шол әхтима садык болмадылар, шонуң үчин Мен олардан йүз өвүрдим. Муны Реб айдяндыр. ¹⁰Ине, ол гүнлерден соң Мениң ысрайыл халкы билен баглашжак әхтим шудур: Мен канунымы оларың аңына салып, йүрекле-рине язарын. Мен оларың Худайы боларын, олар-да Мениң халкым болар. Муны Реб айдяндыр. ¹¹Мундан бейләк хич ким бири-бирине я-да доганына „Реббиз танаң!“ дийип өвретмез, себәби оларың улудан-кичә хеммеси Мени танар. ¹²Мен оларың этмишлерини багышларын, инди гүнәлерини ятларын». ¹³Худай бу әхте «Тәзе» диймек билен, өңки әхтиң көнелендигини гөркезди. Көнелип, сандан галан зат болса, тизара ёк болуп гидйәндир.

9-нжи бап

Сежде этмегиң көне дүзгүнлери

¹Биринжи әхт дөврүнде сежде этмегиң када-канунлары ве дүнәви

Мукаддес чадыр барды. ²Ики отагдан ыбарат болан бир чадыр гурлупды, онуң дашкы отагына Мукаддес отаг дийилйәрди. Ол ерде чырадан, хантагта барды ве хантагтаның үстүнде хөдүр чөреклер гойланды. ³Чадырың ички тутусының аңырында Иң мукаддес отаг дийлип атландырылян ене бир отаг барды. ⁴Бу отагда якымлы ыслы түтетги сыпасы ве Эхт сандыгы барды. Оларың икиси хем сап алтындан ясаланды. Эхт сандыгында ичи маннадан ^a долы алтын голча, Харуның гүллән хасасы, табшырыклар язылан ики даш бөлеги барды. ⁵Сандыгың гапагының үстүнде шан-шөхрата бесленен керуплар ^b барды. Бу керуплар ганатлары билен гапага көлеге салярдылар. Эмма хәзир булар барада жикме-жик гүррүн этмегиң вагты дәл.

⁶Әхли зат шунуң ялы гурналандан соң, руханылар хер гүн чадырың дашкы отагына гирип, өз борчларыны ерине етирийәрдилер. ⁷Эмма чадырың ички отагына йылда бир гезек дине баш руханы гирийәрди. Ол өзи үчин ве халкың билмезликден эден гүнәлери үчин хөдүрлемәге яны билен хемише гурбанлык ганыны алмалыды. ⁸Бу дүзгүнлер аркалы Мукаддес Рух шуны гөркезйәр: ердәки Мукаддес чадырда ерине етирилйән парзлар бес эдилмесе, гөкдәки Иң мукаддес отага асла гирип болмаз. ⁹Мукаддес чадыр ве онуң парзлары хәзирки заман үчин бир нышандыр. Бу хөдүрленйән садакалар ве

гурбанлыклар сежде эдйән адамың выжданыны пәкләп билмейәндигини гөркезйәр. ¹⁰Муңа дине беден билен баглы болан ийип-ичмек ве дүрли пәклениш парзлары гирийәр. Буларың хеммеси тәзе дүзгүн орнашдырылянча ерине етирилйәрди.

Сежде этмегиң тәзе дүзгүнлери

¹¹Месих инди амала ашан ^c әхли оңат затларың Баш Руханысы болуп гелди. Ол ынсан эли билен гурулмадык, бу дүниәнің ярадылышындан болмадык хас бейик ве кәмил чадыра гириди. ¹²Ол Иң мукаддес отага эркечлериң, гөлелериң ганы билен дәлде, Өз ганы билен гирип, бир гезекде бизиң бакы азатлыгымызы газанды. ¹³Өңлер эркечлериң ве өкүзлериң ганыны хем-де якылан гөләнің күлүни мурдар адамларың үстүне сепип, олары тәмизләрдилер. ¹⁴Эгер шейле эден болсалар, онда Месихиң ганы аркалы хас-да бейик ишлер эдип болар! Шейдип, Месих әбеди Рухуң гудраты аркалы Өзүни мүйнсүз гурбанлык хөкмүнде Худая хөдүрледи. Онуң дөкен ганы бизиң выжданымызы өлүме элтйән ишлерден пәклейәр, шонда биз дири Худая гуллуқ эдйәрис. ¹⁵Шу себәпли хем чагырыланлары Худайың вада эден әбеди мирасына говшурмак үчин, Иса Месих тәзе әhtiң Бинятчысы болды. Олары овалкы әht дөврүнде эден гүнәлериңиң жезасындан азат этмек үчин Ол гурбан болды. ¹⁶Вада боюнча хайсыдыр бир везьетнама бар болса, онда

^a **9:4 Манна** – чөлде Худай тарапындан ысрайыллара берлен үйтгешик иймит. Сөзлүге серет.

^b **9:5 Керуп** – перишделериң бир гөрнүши. Сөзлүге серет.

^c **9:11 Инди амала ашан** – кәбир голязмаларда *гелҗекки*.

весьетчиниң өлендигини субут этмек герек. ¹⁷Себәби весьетнама дине весьетчиниң өлүминден соңра гүйже гирйәндир. Весьетчи дирикә, весьетнаманың асла гүйжи ёкдур. ¹⁸Шоңа гөрә өнки әхт хем ган дөкүлйәнчә гүйже гирмеди. ¹⁹Муса Кануның әхли буйругыны тутуш халка ыглан этди. Соңра гырмызы йүң хем бир богдак кәкилик оты билен гөлелериң ^a ганыны ве сувы Канун язгыларының, әхли халкың үстүне сепип: ²⁰«Бу Худайың сизиң билен эден әхт ганыдыр» дийди. ²¹Шонуң ялы хем, Муса чадырың ве сежде этмекде уланылян әхли затларың хем үстүне ган сеперди. ²²Хакыкатданам, әхли зат Мукаддес Канун боюнча ган билен пәкленйәр. Ган дөкүлмезден хич бир гүнә багышланмаяр. ²³Шейлеликде, гөкдәки затларың ердәки нусгаларының бу гурбанлыклар билен пәкленмеги герекди. Эмма гөкдәки затларың өзлери булардан хас оңат гурбанлыклары талап эдйәрди. ²⁴Месих ынсан эли билен ясалан ве асыл нусганың йөне бир гөрнүши болан иң мукаддес отага гирмеди. Ол бизиң үчин Худайың хузурында хәзир болуп, гөкдәки мукаддес отага гирди. ²⁵Баш руханы иң мукаддес отага хер йыл гирип, гурбанлык жанлысының ганыны хөдүр эдйәрди, эмма Месих гөге гирмек үчин Өзүни өвран-өвран гурбан этмедди. ²⁶Бейле болса, Месих дүңйә ярадылалы бәри өвран-өвран эжир чекмели боларды. Муңа дерек Ол адамларың гүнәлерини ювмак үчин Өзүни гурбан этмек билен ахыркы дөвүрде

бир гезек гелди. ²⁷Ынсаның такдырында бир гезек өлүм бардыр, ондан соң Худайың өңүнде хасап бермелидир. ²⁸Эдил шонуң ялы, Месих хем көп адамларың гүнәлерини ювмак үчин, бир гезекде гурбан болды. Эмма Ол икинжи гезек геленде, гүнәлери ювмак үчин дәл-де, эйсем Өзүне интизарлык билен гарашянлары халас этмек үчин гелер.

10-нжы бап

Иң соңкы гурбанлык

¹Мусаның кануны гелжекки оңат затларың өзи дәл-де, шол затларың көлегесидир. Шу себәпли Канун хер йыл үзнүксиз хөдүрленен шол бир гурбанлыклар билен Худая сыгынялары хич хачан кәмил эдип билмейәр. ²Эгер кәмил эдип билйән болсады, онда гурбанлык хөдүрлемек бес эдилмезмиди? Чүнки сежде эдйәнлер гүнәден бир гезекде пәклененлеринден соң, оларың выжданы гүнәлериниң пәкленмегине гайдып мэтәч болмазды. ³Эмма ол гурбанлыклар хер йыл ынсанлара гүнәлерини ятладярдды. ⁴Себәби өкүзлерин, эркечлерин ганы билен гүнәлери ювмак мүмкин дәлдир. ⁵Шонуң үчин Месих дүңйә геленде, Худая шейле дийди:

«Гурбанлык билен садаканы
Сен исле медиң;
эмма Маңа бир беден
тайынладың.

⁶Якма гурбанлыгы, гүнә
гурбанлыгы
Сениң гөвнүңден турмады.

^a 9:19 Кәбир голязмаларда гөлелериң ве эркечлериң.

⁷Шонда дийдим: „Ине, Мен!

Китапта Мен барада
язылгы.

Эй, Худайым, ислегини
бержай этмәге, ине, Мен
гелдим“».

⁸Месих илки билен Кануның талап эдйән гурбанлыклары барада сөз ачып, Худая: «Сен гурбанлык билен садаканы ислемедиң, якма хем гүнә гурбанлыгы-да гөвнүнден турмады» дийди. ⁹Соңра-да: «Ине, Мен, Сениң ислегини бержай этмәге гелдим“» дийди. Шейдип, Месих икинжи кануны беркарар этмек үчин, биринжини арадан айырыр. ¹⁰Биз бу ислег боюнча, Иса Месихиң бедениниң әхли зат үчин бир гезекде гурбан эдилмеги аркалы мукаддес эдилдик. ¹¹Хер бир руханы хер гүн аяк үстүнде дуруп, дини борчлары ерине етирйәрди ве шол бир гурбанлыклары өвран-өвран хөдүрлейәрди. Эмма бу гурбанлыклар хич вагт гүнәлери юлмагы башармаяр. ¹²Эмма Месих гүнәлери хемишелик ювян еке-тәк гурбанлыгы хөдүрлөндөн соң, Худайың сагында отурды. ¹³Шондан бәри хем Ол душманларының аяк астына салынмагына гарашяр. ¹⁴Себәби Ол мукаддес эдйәнлерини еке-тәк гурбанлык билен хемишелик кәмил этди. ¹⁵Мукаддес Рух хем бизе бу хакда шаятлык эдйәр. Илки билен Реб шейле дийәр: ¹⁶«Ол гүнлерден соң, Мениң олар билен баглашжак әхтим шудур: Мен канунларымы оларың аңына салып, йүреклерине язырын». ¹⁷Соңра Ол: «Мундан бейләк

оларың гүнәлерини, языкларыны ятламарын» дийәр. ¹⁸Диймек, Худай гүнәлери багышлан болса, мундан буяна гүнә гурбанлык хөдүрлемегиң гереги ёк.

Берк ынам билен Худая якынлашалың

¹⁹Шонуң үчин хем, эй, доганлар, Исаның ганы аркалы инди биз Иң мукаддес отага батыргайлык билен гирип билйәрис. ²⁰Иса Өз өлүми аркалы бизе чадырдакы ички тутудан гечйән ве Худая барян тәзе яшайыш ёлуны ачып берди. ²¹Инди бизиң Худайың халкына жогапкәр бейик Руханымыз бардыр. ²²Шоңа гөрә, чын йүрекден ве берк ынам билен Худая якынлашалың. Месих калбымызы Өз ганы билен пәкләп, бизи выждан языгындан азат этди ве беденимизи арасса сув билен ювды. ²³Инди ыкпар эден умыдымызы икиржиңленмән берк саклалың, чүнки вада берен Худай ынамдардыр. ²⁴Бирибиримизи сөймәге ве оңат ишлер этмәге хөвөслөндирмек барада пикирленелиң. ²⁵Кәбир адамларың эндик эдиши ялы, йыгнанышмагымызы гоймалың. Гайтам, Исаның гелжек гүнүниң голайландыгыны билип, бири-биримизи хас-да рухландыралың. ²⁶Эгер биз хакыкат билимини кабул эденимизден соңам билгешлейин гүнә этсек, гүнәлери багышламак үчин инди гурбанлык ёкдур. ²⁷Диңе гарашылян ховплы хөкүм гүни ве Худайың душманларыны якып-яндырыжы от бардыр. ²⁸Мусаның кануныны

^a 10:9 Кәбир голязмаларда я Худай диен жүмле хем бар.

рет эден адам ики я-да үч шаядың гү-
вәси билен рехимсиз өлдүрилийәрди.

²⁹Шейле болса, Худайың Оглуны аяк
астына салана ондан-да агыр жезаның
гарашяндыгыны гөз өңүне гетирип
гөрүң! Месиҳиң әхт ганы билен пәк-
ленип, соңам муны мурдар хасаплай-
ның ве мерхемент Рухуны рысва эдйә-
ниң халы ничик болар? ³⁰Шейле хем
биз бу сөзлери айдан Худайы таная-
рыс: «Өч Мениңкидир, жезаландыр-
жак Мендириң», шейле хем: «Реб Өз
халкының үстүнден хөкүм чықарар».

³¹Хава, дири Худайың элине дүшмек
элхенчдир!

³²Өңки гүнлериңизи ядыңыза са-
лың. Шонда сиз Худайдан нурла-
нып, жебир-жепалара дөз гелипди-
ңиз. ³³Сиз бир тарапдан, хеммелериң
өңүнде кемсидилмелере ве мушак-
гатлара сезевар эдилдиңиз, бейле-
ки бир тарапдан, шейле ягдая уч-
ранларың дердини дең чекишдиңиз.

³⁴Туссагдакыларың-да дертлериңи ^a
дең чекишдиңиз, өзүңизде хас онат
хем бакы байлыгың бардыгыны би-
лип, эмләгиңизиң алынмагыны шат-
лык билен кабул этдиңиз. ³⁵Шонуң
үчин хем, ынамыңызы йитирмәң, му-
нуң сылагы улудыр. ³⁶Сабыр-такатлы
болуп, Худайың ырадасыны бержай
эдиң, шонда Худайың вадасына гов-
шарсыңыз.

³⁷Мукаддес Язгыларда шейле языл-
гыдыр:

«Ене аз салымдан
шол Гелжөк хөкман гелер,
эгленмез.

³⁸Мениң догручыл халкым иман
билен яшар,
эгер имандан дәнсе, ондан
разы болмарын».

³⁹Биз имандан дәнип, хеләк болян
дәл-де, иманымыза садык болуп, ха-
лас болян адамлардандырыс.

11-нжи бап

Иман нәме?

¹Иман умыт эдйән затларымыза
бил багламак ве гөрмейән затларымы-
за ынанмакдыр. ²Ата-бабаларымыз
иман аркалы Худайы хошнут этди-
лер. ³Биз әлем-жаханың Худайың буй-
ругы билен ярадыландыгына, шейле
хем, гөрүнийән затларың гөрүнмейән
затлардан дөрәндигине иман арка-
лы дүшүнйәрис. ⁴Хабыл иман арка-
лы Худая Кабылдан хас говы садака
хөдүрледи. Худай Хабылың садака-
сындан хошал болуп, оны иманы ар-
калы догручыл адам сайды. Хабыл
өлен хем болса, иман аркалы хәзирем
геплейәр. ⁵Иман аркалы Ханок ёка-
ры алынды, ол өлүм гарасыны гөр-
меди. Хич ким оны тапып билмеди,
себәби Худай оны ёкары алды. Ха-
нок ёкары алынмазындан өңем Ху-
дайың гөвнүнден турупды. ⁶Иман
этмейән адам хич вагт Худайы хош-
нут эдип билмез. Худая якынлашан
адам Онуң барлыгына ве Өзүни аг-
таряңлары сылаглажакдыгына ынан-
малыдыр. ⁷Нух ичерсиндәкилериң
халас болмагы үчин иман аркалы
бир гәми ясады. Ол хениз болмадык

^a 10:34 *Туссагдакыларың-да дертлериңи* – бу жүмле кәбир голязмаларда *туссаг-
лыкда чекен дертлериңи* дийип душ гелйәр.

вакалар хакда Худайдан дуйдурыш аланда, Ондан горкуп, Оңа гулак асды. Шейлеликте, бүтин дүңйә жеза сезевар болды, Нух болса иманы аркалы акланды. ⁸Мүлк эдип берен юрдуна ибермек үчин Худай Ыбрайымы чагыранда, ол иман аркалы Оңа табын болды, нирә баряндыгыны билмезден ёла дүшди. ⁹Иман аркалы ол Худайың вада берен юрдунда гелмишек болуп орнашды. Ысхак билен Якуп хем Ыбрайым ялы бу ят юртда чадырда яшадылар, себәби оларам Худайың берен шу вадасының мирасдарларыды. ¹⁰Чүнки Ыбрайым Худай тарапындан бина эдилйән ве гурулян берк бинятлы шәхере гарашярды. ¹¹Өзүнің гаррандыгына ве аялы Сараның өнелгесиздигине гарамаздан, Ыбрайым иман аркалы перзент гөрди. Себәби ол вада берен Худайың садкдыгына ынанды. ¹²Шейлеликте, яшы бирчене баран бу бир адамдан гөкдәки йылдызлар дей ве деңиз кенарындакы чәгелер дей сан-сажаксыз несил дөреди. ¹³Бу адамларың хем меси иң соңкы демине ченли Худая иман эдип яшадылар. Олар вада эдилен юрда говушмасалар-да, ол ери узакдан гөрүп шатландылар. Өзлериның ер йүзүнде гелмишек хем ятдыкларыны боюн алдылар. ¹⁴Гелмишекдиклерини боюн алян адамлар өзлериның бир ватан агтаряндыкларыны айдың гөркезйәрлер. ¹⁵Эгер олар чыкып гайдан юртларыны күйсейән болсадылар, онда ызларына доланмагың

алажыны тапардылар. ¹⁶Эмма олар хас говусыны, ягны гөкдәки ватаны арзув эдйәрдилер. Шонун үчин Худай Өзүни оларың Худайы дийип атландырмакдан утанмаяр. Худай хатда олар үчин бир шәхер тайынлады.

¹⁷⁻¹⁸Худай Ыбрайымы сынанда, Ыбрайым иман аркалы Ысхагы гурбанлык хөкмүнде хөдүрледи. Худай оңа: «Сениң адың Ысхагың несли аркалы довам эдер» дийип вада берен хем болса, Ыбрайым шол ялңыз оглуны гурбанлык этмәге тайярды. ¹⁹Ыбрайым Худайың өлүлери дирелтмеги башаряндыгына ынанярды. Шоңа гөрә-де, ол Ысхагы дири гайдып алды. ²⁰Иман аркалы Ысхак хем болжак затлар хакда Якуп билен Ысава пата берди. ²¹Якуп бу дүңйәден өтмели пурсады геленде, хасасына сөенип, Юсубың ики огуна иман аркалы пата берди ве Худая сежде этди. ²²Юсуп хем өлүм ясыгында ятырка, ысрайыл халкының Мүсүрден чыкжакдыгыны айдып, өз жеседи барада иман аркалы буйрук берди. ²³Муса догланда, ата-энеси оны иман аркалы үч ай гизләп саклады. Олар огланың үйтгешикдигини гөрүп, патышаның перманындан горкмадылар. ²⁴Улалып, кемала геленде, Муса иман аркалы фараоның гызының оглы дийлип таналмакдан боюн гачырды. ²⁵Ол гүнә газанып, вагтлайын леззетли дурмушда яшандан, Худайың халкы билен биле хорлук чекмеги өзүне рова гөрди. ²⁶Муса Месихиң угрунда

^a **11:11** Кәбир голязмаларда 11-нжи аят шейле гөрнүшде гелйәр: *Сара өнелгесиз болуп, яшы бирчене етен болса-да, иман аркалы гөврели болды. Себәби ол вада берен Худайың садкдыгына ынанды.*

кемсидилмелерини Мүсүриң хазыналарындан хас улы байлык сайды, себэби ол өзүниң алжак бейик сылагына умыт багларды. ²⁷Ол патышаның газабындан горкман, иман аркалы Мүсүри терк этди. Гөзе Гөрүнмейэни гөрени үчин сайлан ёлунда берк дурды. ²⁸Муса иман аркалы Песах гурбанлык жанлысыны өлдүрмеги ве оларың ганыны гапының сөөлерине чалмагы буюрды. Ол муны ысрайыл халкының новбахар огулларына Өлүм перишдесиниң эл дегирмезлиги үчин этди. ²⁹Иман аркалы ысрайыллар Гызыл деңизден гуры ерден гечйөн дек гечдилер. Мүсүрлилер хем гечмэге сынанышып, гарк болдулар. ³⁰Ысрайыл халкы еди гүнлэп Ерихонның дашындан айланандан соң, иман аркалы диварлар йыкылды. ³¹Иманы аркалы лолы Рахап хелэк болмады. Ол ысрайыл ичалыларыны достлуклы гаршыландыгы үчин, Худая табын болмадыклар билен биле өлдүрилмеди. ³²Башга ене нэме айдайын? Гидегон, Барак, Шимшон, Ефтах хакда, Давут, Шамувел ве бейлеки пыгамберлер хакда гүрүң бермэге вагтым ёк. ³³Иман аркалы олар энчеме патышалыгы еңдилер, юрды адалатлы доландырдылар, вадalara етдилер, арсланларың агзыны багладылар, ³⁴ловлаян оды өчүрдилер, гылыжың тыгындан гачып гутулдылар, эжиз болсалар хем гүйчден долдулар, сөвешде куватланып, кесеки гошунлары дерби-дагын этдилер. ³⁵Аяллар өлен якынларыны дирелен халда ызына алдылар. Кэбирлери болса дирелишден соң хас оңат яшайша говушмак үчин, азат болмакдан

йүз өврүп, жебир-сүтеме дөз гелдилер. ³⁶Башга бирилери кемсидилмелере сезевар эдилеп гамчыландылар, зынжырлар билен багланып, зындана ташландылар. ³⁷Оларың кэбирини дашладылар, беденлерини кесип, икэ бөлдүлөр^а, гылычдан гечирип өлдүрдилер. Кэбирилер гоюн ве гечи дерисини гейип, сергезданчылык этдилер, мэтэчликде яшадылар, зулум астында ызарланып, хорлук чекдилер. ³⁸Дүнйэ олара лайык дэлди. Олар чөллерде, дагларда энтедилер, говакларда, көвеклерде гизлендилер. ³⁹Оларың хем меси иман аркалы Худайың өвгүсини газанан хем болсалар, оларың хич бири Худайың вадасына говушмады. ⁴⁰Себэби Худай бизиң үчин хас оңат бир зады тайынлапды. Ол Өзүне сандык болан бу адамларың бизиң билен бирликде кэмил болмагыны иследи.

12-нжи бап

Реб сөйяэнини тербиелейэндир

¹Бизи шейле көп шаятларың гуршандыгы үчин, пөсгелчилик дөредйөн хер хили йүки ве бойнумыздан япышан гүнэлери ташлалың-да, өнүмизде дуран ярышда сабырлылык билен ылгалың. ²Гелиң, гөзүмизи иманымызың гөзбашы ве кэмиллешдирижиси Иса дикелиң. Ол гелжекдэки шатлыга говушмак үчин, масгарачылыгы хич сайып, хачдакы өлүме дөз гелди ве Худайың тагтының сагында отурды. ³Сиз арып, рухдан дүшмез ялы, Иса хакда пикир эдиң. Ол гүнэлилер тарапындан көп эзъет чеккип, хеммесине чыдады. ⁴Гүнэ гаршы алып барян сөвешинизде, сиз энтек

^а 11:37 Кэбир голязмаларда сынага салдылар диен сөз хем бар.

ганыңыз дөкүлйәнчә гаршылык гөр-кезмединиз. ⁵Устесине-де, Худайың сизе Өз перзентлери хөкмүнде айдан бу өвүт-несихатыны-да унутдыңыз:

«Оглум, Реббин тербиесине бипервай болма,

Онуң кәйинжине рухдан дүшме.

⁶Чүнки Реб сөййәнини

тербиелейәндир,

кабул эден перзендине темми

берйәндир».

⁷Тербиеленмекде чыдамлы болун.

Чүнки Худай сизи Өз перзентлери кимин тербиелейәр. Эйсем, хайсы огла атасы тербие бермейәр? ⁸Эгер Худай сизи хеммелери тербиелейши ялы тербиелемесе, онда сиз Худайың перзенди дөл-де, чөп дүйбүсиңиз. ⁹Мундан башга-да, бизе тербие берен дүнъеви аталарымыз барды, биз оlara хормат гойярыс. Эгер шейдйән болсак, рухы Атамыза хас-да берк табын болуп яшамалы дөлми? ¹⁰Аталарымыз бизе өз билишлерине гөрә, гысга вагтлык тербие берипдилер. Худай болса бизиң хем Онуң ялы пәк болуп билмегимиз үчин бизе тербие берилйәр.

¹¹Адам тербие аланда шатланмаяр, гайтам, агыры чекйәр. Эмма шейле тербие аландан соңра, ол догрулык-да ве паряхатлык-да яшаяндыр.

¹²Шонуң үчин эжиз голлара гужур бериң, эпилен дызлара кувват бериң!

¹³«Аякларыңыз үчин догры ёлы сайлап алың». Шейдип, гой, араңыздакы эжиз ве агсак адамлар йыкылма-сынлар, терсине, шыпа тапсынлар.

Худайы рет этмәң

¹⁴Хеммелер билен оңшуклы болуң. Халал яшамага дыржашың, ёгса

Ребби гөрүп билмерсиңиз. ¹⁵Хүшгәр болуң, хич ким Худайың мерхементинден махрум болмасын. Бир ажы көк гөгерип, сизе эзъет бермесин, көп адамлар мунуң билен зәхерленмесин. ¹⁶Хич ким зынахорлык этмесин, новбахарлык хакыны бир окара нахара сатан Ысав ялы Худая эсгермезлик этмесин. ¹⁷Билшиңиз ялы, бираз вагтдан соңра Ысав атасының пата-сыны алмак иследи, эмма рет эдилди. Мунуң үчин гөзях дөкүп ялбарса-да, эдилен карары үйтгедип билмеди.

¹⁸Сизиң якынлашан дагыңыз элләп гөрүп болян Синай дагы ялы дәлдир. Синай дагында алавлы от январды, дагың үстүни түмлүк, гара булут өртүп, гай-харасат турялды, ¹⁹сурнай сеси яңланып, Худайың овазы эшидилйәрди. Муны эшиден адамлар Худайың өзлерине икиленч геплемезлиги үчин ялбарыпдылар. ²⁰Себәби: «Дага хатда хайван хем галташса, дашлансын» диен Худайың буйругына олар чыдап билмәндилер. ²¹Гөрнүш шейле бир горкунчды велин, Мусаның өзи: «Горкудан яна титрейәрин» дийипди.

²²Сиз болса Сион дагына, дири Худайың шәхери болан гөге дегишли Иерусалиме, шагалаңлы үйшмелене йыгнанан мүнләрче перишделерин хузурына голайлашдыңыз. ²³Худайың перзентлериниң йыгнагына голайлашдыңыз, оларың атлары гөкде языландыр. Хеммәниң Казысы болан Худайың хузурына гелдиңиз. Худайың овал-башдан кәмиллиге етирен адамларының өңүне гелдиңиз. ²⁴Сиз тәзе әhtiң Бинятчысы Исаның хузурына гелдиңиз. Хабылың өч алмага гыгырян ганына дөл-де, эйсем

гүнөлөримиңи ювмак үчин сепилен Исаның ганына якынлашдыңыз.

²⁵Үнс бериң, өзүңизе геплейән Худайдан йүз өвүрмән! Өзлерине ерде Гепләни рет эденлеринде, гачып гутулып билмедик болсалар, онда биз гөкде Гепләнден йүз өврэйсек, жезадан асла гутулмажакдыгымыз месемәлим гөрнүп дур ахыры. ²⁶Шол вагт Худайың сеси ери сарсдырыпды, эмма инди Ол: «Мен ене бир гезек диңе ери дәл, гөги-де сарсдырарын» дийип сөз берди. ²⁷«Ене бир гезек» диен сөз титрэйжек затларың, ягны ярадылан затларың арадан айрылжакдыгыны, ыранмаз затларың эбе-ди галжакдыгыны аңладяр. ²⁸Шонуң үчин хем ыранмаз патышалыга говшандыгымыз үчин шүкүр эделиң. Худайы хошнот этмек үчин Оңа табынлык хем горкы билен сежде эделиң, ²⁹себәби Худайымыз якып-яндырыжы отдур.

13-нжи бап

Соңкы өвүт-несихатлар

¹Бири-бириңизи доганлык сөйгүси билен сөйүп яшаң! ²Мыхмансөер болуң. Чүнки мыхмансөер адамларың кәбири перишделериң кимдигини билмезден олары мыхман алдылар. ³Туссагдакы доганларыңызы унутман, өзүңиз хем шолар билен туссагда болян кимин, олары ятлап дуруң. Хорлук чекйәнлери унутман, өзүңизи оларың орнуна гоюп гөрүң. ⁴Гой, хеммелер ника хормат гойсун, эр-аял дүшеги гүнә билен хапаланмасын. Худай ахлаксызлары ве зынахорлары хөкүм эдер. ⁵Пулуң ышкына

дүшмән. Элиңиздәки барына канагат эдиң. Себәби Худай: «Мен сизи хич вагт еке ташламарын, терк этмерин» дийди. ⁶Шоңа гөрә-де, биз ынам билен шейле диййәрис: «Реб – тарапдарым, мен горкмаярын, ынсан маңа нәме эдип билсин?».

⁷Худайың сөзүни сизе етирен ёлбашчыларыңызы яда салың. Оларың нәхили говы дурмушда яшап гечендиги барада пикир эдиң. Оларың садкылыгыңдан гөрелде алың. ⁸Иса Месих дүйн хем, бу гүн хем, эбедилик Шолдур, Ол үйтгемейәнди. ⁹Хер хили кесеки таглыматлара көңүл берип, ёлуңызы урдурмаң. Калбыңызың ийип-ичмек адатларыңдан дәлде, Худайың мерхеметинден беркемеги оңатдыр. Себәби ийип-ичмек адатларына эерйәнлер мундан хич хили хайыр гөрөн дәлдир. ¹⁰Бизиң бир гурбанлык сыпамыз бардыр, йөне Мукаддес чадырда хызмат эдйән руханыларың ондан иймәге хақы ёкдур. ¹¹Гурбанлык малларының ганыны баш руханы Иң мукаддес отага гетирип, гүнә үчин хөдүрлейәр, эмма оларың маслыгы дүшелгеден дашарда якыляр. ¹²Шоңа гөрә, Иса хем шәхер дөвезесинден дашарда эжир чекип өлди. Ол халкыны Өз ганы билен пәкледи. ¹³Гелиң, бизем Онуң чыдан кемсидилмелерине чыдап, дүшелгеден дашары – Онуң янына гиделиң, ¹⁴чүнки бизиң бу ерде бакы шәхеримиз ёкдур, биз гелжекки бакы шәхере гарашярыс. ¹⁵Шонуң үчин хем Иса аркалы Худая гурбанлык хөкмүнде хемише өвги багыш эделиң. Онуң адына алкыш айдалың! ¹⁶Ягшылык этмеги ве элде барыңызы бейлекилере

эчилмеги унутман, себэби шунуң ялы садакалар Худая яраяндыр.

¹⁷ Ёлбашчыларыңызың сөзүне гулак асың, олар табын болуң. Олар сизиң жаныңыз үчин Худая хасабат берерлер. Оларың сөзүне гулак асың, себэби олар сизе гөзегчилик эдйэндирлер. Гой, олар борчларыны шатлык билен ерине етирсинлер, гайгы-хасрат чекмесинлер, ёгсам, муңуң сизе пейдасы дегмез. ¹⁸ Бизин үчин Худая дилег эдиң. Биз выждаңымызың арасадыгына ынанярыс ве хемме тарапдан хемише хормата мынасып болуп яшамак ислейэрис. ¹⁹ Яныңыза басым доланып бармагым үчин дилег этмегиңизи айратын хайыш эдйэрин.

²⁰⁻²¹ Ислегини амала ашырмагымыз үчин, гой, паракатлык берйэн Худай бизи ^a эхли герекли затлар билен

үпжүн этсин. Ол Реббимиз Исаны эбедилик эхт баглашян ганы аркалы өлүмден дирелтди ве Оны Өз халкының бейик Чопаны эдип белледи. Гой, Худай Өзүни хошнот эдйэн ишлери этмегимиз үчин, Иса Месих аркалы бизи ^b кэмиллешдирсин. Иса Месихе бакы шан-шөхрат болсун! Омын.

²² Эй, доганлар, сизе язан бу гысга хатымдакы өвүт-үндевлерими чын йүрекден кабул этмегиңизи хайыш эдйэрин. ²³ Доганымыз Тимотеосың туссаглыкдан бошандыгындан хабарлы болмагыңызы ислейэрин. Яныма гелен бадына, сизи гөрмэге өзүм билен биле оны хем алып барарын. ²⁴ Эхли ёлбашчыларыңыза ве Худайың тутуш халкына салам айдың. Италиялы доганлар сизе салам ёллаялар. ²⁵ Хеммэңизе Худайың мерхементи яр болсун! ^c

^a 13:20-21 *Ашырмагымыз үчин... бизи* – кэбир голязмаларда *ашырмагыңыз үчин... сизи*.

^b 13:20-21 *Этмегимиз үчин... бизи* – кэбир голязмаларда *этмегиңиз үчин... сизи*.

^c 13:25 Кэбир голязмаларда *Омын* диен сөз хем бар.